

Юрій Фініковський

СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ ДАНИЛА ШУМУКА: ДИТЯЧІ ТА ЮНАЦЬКІ РОКИ (1914–1934)

У статті аналізуються обставини і чинники становлення Д.Шумука як особистості у дитячі та юнацькі роки. Розкрито значення родинного оточення і виховання, освіти, суспільно-політичного середовища у формуванні характеру та світогляду діяча. Основну увагу акцентовано на його громадсько-політичній роботі. На основі архівних джерел показано участь Д.Шумука в діяльності ліворадикальних політичних партій на теренах Волині в першій половині 30-х рр. ХХ ст.

Ключові слова: Данило Шумук, Любомльський повіт, «Сельроб», КПЗУ, партія, комуністична діяльність.

У сучасних історичних дослідженнях важливе місце посідає просопографічна та біографічна проблематики, що включають вивчення діяльності відомих діячів, розкриття їх основних рис характеру тощо. Для цього необхідним є аналіз початкового періоду життєвого шляху особистості, коли під впливом певних умов відбувається її становлення.

У незначній за обсягом історіографії, присвяченій відомому українському політв'язню та дисиденту Д. Шумуку, відсутні спеціальні дослідження з даного питання. У стислих розвідках біографічно-довідкового характеру, що з'явилися за життя діяча у передмовях до його книг-спогадів, подано уривчасті відомості про походження, місця народження і навчання автора [23; 24; 25; 26]. Після проголошення незалежності України розпочався процес поступового повернення імені Д. Шумука із забуття. Так, на його постать звертали увагу О.Зінкевич [10], В. Овсієнко та І. Рапп [12]. Останнім часом з'явилися дослідження В.Алтухова [1], Я.Антонюка [2], С.Лиса [11], О.Остаюка [14], Ю.Черченка [17], присвячені різним аспектам діяльності та творчому доробку Д.Шумука.

Разом з тим, питання формування Д. Шумука як особистості і громадсько-політичного діяча досі залишається недостатньо висвітленим. З огляду на це, автор має на меті з'ясувати обставини і чинники формування особистості Д.Шумука в період дитинства та юності, коли відбувалось закладення основних рис його характеру і світогляду.

Народився Данило Лаврентійович Шумук 30 грудня 1914 року в с. Боремщина, тоді Володимир-Волинського повіту Волинської губернії [18, арк.1]. Пізніше був охрещений в церкві Св. Іоанна Богослова сусіднього села Підгородно [22, с.4].

Його батьки – Лаврентій (1864 р. н.) та Агрипина (1871 р. н., дівоче прізвище – Шостак) Шумуки походили із селянських родин, і були малоосвіченими людьми [4, арк.6]. За словами Д. Шумука, «батько знав тільки, що він православний і що він тутешній» [18, арк.1].

Поруч з цим подружжя Шумуків, проживаючи в сільській місцевості, тяжко працювали на землі. «Мій батько мав 4 десятини землі, але коштом своєї дуже тяжкої праці прикупив ще 4 десятини і отже став середнім господарем у нашому, назагал бідному, селі. Батько був працелюбний чоловік, він душею любив землю і любив працювати на ній до поту чола. Дуже сильно любив батько коней, сад, а найбільше бджіл. У бджіл він був просто закоханий. Але щодо своєї дружини й дітей, а зокрема щодо мене, то він був не те що суворим, а понад усяку міру жорстоким. Мама була слабою, немічною, але доброю, душевною жінкою, вона любила своїх дітей і думала тільки про них», – писав Д. Шумук у своїх спогадах [30, с.45-46]. Всього ж у сім'ї Шумуків було дев'ятеро дітей, проте в живих залишилося лише четверо – Федора (1889 р. н.), Антін (1891 р. н.), Анна (1906 р. н.) та Данило [25, с.11].

Очевидно, що з огляду на поважний вік батьків, сімейні негаразди, важку працю, малий Данило не отримував належної уваги та турботи. Про цей період свого життя він згадував: «У ранньому дитинстві дорослі були для мене майже богами. Але з бігом часу, придивившись до їхньої жадібності, метушні, я зняв із цієї висоти їх самих, а пізніше взяв під сумнів і всі їхні повчання-наставлення. Реальне життя дорослих дедалі більше ставало мені нецікавим, безбарвним, а то

й огидним... У п'ять-шість років я відчув себе в родині зайвим. Це страшне відчуття зростало і вогнем пекло біля серця» [24, с. 46].

На довгий час закарбувалось у пам'яті тоді ще 6-річного Данила перше встановлення більшовицької влади в їх селі. Так, у ході радянсько-польської війни, у серпні-вересні 1920 року, більшість населених пунктів Любомльщини були зайняті військами Червоної армії, на місцях активно почали формуватись нові органи влади. Тоді ж у будинку Шумуків на деякий час оселились четверо більшовиків. Про цей період свого життя майбутній громадсько-політичний діяч писав: «Тільки вони (більшовики – *авт.*) по-людському розмовляли зі мною, бавилися, жартували, частували цукерками. За всякі мої пустощі вони лякали мене поляками, німцями, австріяками і «гайдамаками», тому в мене про цих останніх витворилось дуже страшне уявлення і воно надовго в мені поселилося. Якби більшовики приймали в свою партію шестилітніх дітей, то я одразу вступив би» [1, с. 43-44].

У першій половині 1920-х рр. Д. Шумук розпочав навчання в повшешній школі с. Підгородно Любомльського повіту [4, арк.6]. Протягом усього п'ятирічного курсу він демонстрував особливе зацікавлення до окремих гуманітарних і природничих наук, а також багато читав. Оцінки «дуже добре» отримував з географії, історії та природознавства, «добре» з хімії, фізики, математики, читання [25, с. 12].

Великий вплив у той час на малого хлопця мав брат Антін. Під час Першої світової війни він працював на залізниці в Москві, тоді ж захопився комуністичними ідеями [15, с.8]. Повернувшись у рідне с. Боремщина, одразу ж включився у громадсько-політичне та культурно-освітнє життя округи: випишував газети, журнали і книги, організував у власному будинку громадську читальню [18, арк.1].

А. Шумук був організатором місцевого осередку ліворадикальної партії «Сельроб» (Українське селянсько-робітничє соціалістичне об'єднання – *авт.*) та протягом двох років його очолював. Однак, згодом, після частих переслідувань зі сторони повітової поліції та внутрішнього розколу партії, припинив свою політичну діяльність [21, с. 2].

Кожного вечора юний Данило був свідком «громадських читань» старших односельчан у своїй хаті, слухав їх оповідання про далекі краї, участь у війнах тощо [3, с. 12-13]. «З усього прочитаного в нашому домі вголос мене найбільш захопила біографія англійського утопіста-соціяліста Роберта Овена. – писав у своїх спогадах Д.Шумук. – А першим історичним романом, який найсильніше на мене вплинув, був твір Андріяна Кашценка “Зруйноване гніздо”. Я щиро переймався незвичайною долею героїв Кашценка і мені дуже-дуже хотілося бути подібним до них» [24, с.51]. Водночас він боляче сприймав відхід брата від політичної діяльності і вирішив самому її продовжувати [16, с.8].

У 1930 р. Д. Шумук налагодив контакти із кандидатом у депутати до польського Сенату від партії «Сельроб» Миколою Хімчином [4, арк.6]. Так, на адресу молодого активіста останній організував випишу «сельробівських» газет та журналу «Вікна» з м. Львів. Згодом Д.Шумук уже сам висилав гроші та писав листи на адреси вказаних редакцій із проханням «...надсилати мені та моїм найближчим товаришам свою періодику» [25, с. 17].

Розповсюджуючи ліворадикальну пресу, Д. Шумук звернув на себе увагу керівників Ковельського окружного комітету «Сельробу». Весною 1931 року з ним особисто зустрічався голова комітету Петро Оксенюк і дав доручення організувати повітовий комітет партії на Любомльщині [4, арк. 6]. «Це мене так окрило і надало мені такої наснаги, що я всі святкові й вихідні дні використовував на мандри по селах Любомльського повіту, – згадував Д.Шумук. – Читачі лівої прокомуністичної преси в кожному селі були мені знайомі, отже, до них я передусім і звернувся в справі організації повітового комітету Сельробу...» [24, с. 53].

Незабаром у с. Нудиже Любомльського повіту були скликані перші повітові збори активістів «Сельробу», на яких обговорено політичне становище краю, обрано керівництво комітету, накреслено план його діяльності [13, с. 8-9]. Згідно прийнятих рішень, головою комітету обрали П. Склянчука, секретарем – І. Криласа, а Д.Шумука було призначено керівником відділу пропаганди [2, с. 723]. До складу комітету увійшли також Ф.Романюк та А. Сацюк. Практично за два місяці діяльності комітету в більшості сіл повіту були організовані місцеві осередки партії, продовжувалося розповсюдження партійних видань «Сельроб», «Сила», «Наша земля» [4, арк.7].

Разом з тим, активна напівлегальна діяльність членів «Сельробу» постійно перебувала в полі зору місцевих органів влади [21, с. 2]. Польська поліція неодноразово розганяли організаційні

збори партії та застосовувала штрафні санкції до її членів, а також і тих, хто випишував ліворадикальну пресу [25, с. 18].

Восени 1931 р. у Д. Шумука після довгої хвороби помер батько. «Після батькової смерти моє становище в родині ще погіршало», – зазначив він пізніше [24, с. 55]. Очевидно, що до громадсько-політичної роботи ще більше додавалось виконання господарських справ, оскільки його брати і сестри на той час мали власні сім'ї, а матір часто хворіла. Проте свою діяльність прийняти він не збирався.

Уже в червні 1932 року в с. Хворостів Любомльського повіту відбулася зустріч юного активіста із членами Комуністичної партії Західної України (КПЗУ – *авт.*) Степаном Заголюком та Тимошем Кавецьким [19, арк.2]. У ході розмови останні запропонували Д.Шумуку передати справи по лінії «Сельробу» іншим членам, а самому організувати на Любомльщині підпільні комітети комсомолу і партії [18, арк.1]. Сам він так згадував про ті події: «Я був безмежно радий з того, що мені довіряють і доручають таку серйозну і відповідальну роботу, однак я сказав, що мені треба насамперед самому добре вивчити програму та статут комуністичної партії і вступити в її ряди, а тоді вже організувати районні комітети... Мені здавалося, що нарешті я знайшов суть, справжній зміст життя, і я почував себе безмежно щасливим» [25, с. 22].

20 червня 1932 року в ур. «Смолин» між селами Скиби і Машів Любомльського повіту відбулася перша районна комсомольська конференція, в якій взяли участь місцеві активісти С. Заголюк, І. Крилас, Д. Шумук, Ф. Романюк, П. Юхимук, А. Сацюк [5, арк. 32]. Під час зборів усіх присутніх прийняли у комсомол, створили підпільний районний комітет і розповсюдили інструкції щодо розгортання діяльності в населених пунктах Любомльщини [14, с. 358]. Д.Шумука було вибрано на посаду секретаря комітету і тоді ж присвоєно підпільне псевдо «Ліщина» [5, арк. 32].

Уже 27 липня 1932 року поблизу с. Боремщина Д.Шумук зініціював партійну конференцію, на якій видав присутнім активістам директиви організувати підрахунок кількості членів організації «Союз стрілецький» та осадників у повіті, для подальшої боротьби з ними [5, арк. 32]. Наступного місяця були скликані підпільні комсомольські збори біля с. Почапи Любомльського повіту, на яких новопризначений секретар розповів про діяльність комітету в окрузі. Тоді ж Д. Шумук отримав інструкції щодо створення комсомольського осередку в своєму селі, що і було зроблено згодом [5, арк. 34].

3 вересня 1932 року Д.Шумук отримав завдання від члена КПЗУ С.Заголюка влаштувати в селах повіту антиподаткові та антишкільні акції [5, арк. 32].

Активна діяльність, якій, за словами Д.Шумука, він «віддавав весь свій вільний час, усі сили і хист», не залишалася непоміченою зі сторони польської поліції. Вбачаючи неефективність методу тиску на родичів юнака, вона вдавалася до більш радикальних дій [24, с. 59-60]. Так, уперше за свою політичну діяльність Д.Шумук був арештований на дві доби постерунком поліції с. Городно. Згодом, у вересні 1932 року, за підозрою у зв'язках з КПЗУ, його разом з іншими однопартійцями, заарештувала повітова поліція [5, арк. 32]. Практично в той же час польська влада заборонила діяльність партії «Сельроб» та закрила всі її видання на теренах своєї держави. Під час проведення домашнього обшуку, жодних речей, що вказували б на приналежність Д.Шумука до прокомуністичних організацій, виявлено не було [4, арк. 8]. Натомість, під час допиту затриманий зізнався слідчому П. Молюсу, що з весни 1931 до вересня 1932 року входив до «Сельробу», розповсюджував підпільну пресу, назвавши при цьому імена окремих однопартійців (які на той час вже були арештовані – *авт.*) [4, арк. 7].

Згідно постанови суду м. Любомль від 28 вересня 1932 р., Д. Шумука було ув'язнено терміном на один місяць [5, арк.62]. Однак, уже 15 жовтня, любомльський магістрат повідомив повітового прокурора про його дострокове звільнення в зв'язку з відсутністю конкретних доказів [5, арк. 42].

Повернувшись додому, Д.Шумук на деякий час відходить від підпільної діяльності. Тоді ж, старший брат Антін, згідно із заповітом батька, відділив Данила у хаті окремо. «Мама залишилась зі мною, – згадував він. – Становище ускладнилося. Ми опинилися в дуже скрутному становищі. В цих тяжких обставинах мама почала наполягати, щоб я одружився...» [25, с. 24].

На початку листопада 1932 р. Д.Шумука вчергове арештовують на дві доби в місцевий постерунок. Однак, він не полишає своєї діяльності. Уже в грудні 1932 р., під час зустрічі з однопартійцем Г. Власюком, сплатив членський внесок, а також взяв участь у районній партійній конференції в с. Скиби Любомльського повіту [5, арк. 34].

Протягом січня-березня 1933 р. Д.Шумук ще більше включається в підпільну роботу [8, арк.36]. На проведених зборах у селах Хворостів і Скиби він отримав завдання проводити в населених пунктах округи антиподаткові та антишарваркові (шарварок – громадський ремонт шляхів сполучення – *авт.*) акції [5, арк. 32].

Наступного місяця Д.Шумук доклав значних зусиль до підготовки проведення травневих свят: займався виготовленням агітаційних плакатів, проводив роз'яснювальну роботу по навколишніх селах [5, арк.34], за що у черговий раз був заарештований. Після звільнення брав участь у партійних зборах і конференціях, сприяв організаційному зміцненню місцевих осередків партій МОДР (Міжнародна організація допомоги революціонерам – *авт.*) та УСО (Українське селянське об'єднання – *авт.*), проводив по селах антиподаткові та антипродовольчі мітинги [5, арк. 33].

З ініціативи Д.Шумука, 2 серпня 1933 року поблизу с. Почапи Любомльського повіту було скликано чергове підпільне зібрання, на якому проголошено утворення підпільного Районного комітету Комуністичного союзу молоді Західної України (РК КСМЗУ – *авт.*) [2, с. 723]. Згідно рішення зборів, новоутворений комітет поширював свою діяльність на села Боремщина, Бик, Кіззя, Почапи, Головно. Тоді ж Д.Шумука обрано секретарем Почапського РК КСМЗУ і з метою конспірації надано псевдо «Петрушин» [5, арк.34].

В той же час родина Д. Шумука, з огляду на складні домашні справи, наполягала на якнайшвидшому його одруженні. «Все літо 1933 р. мама з родичами невідступно наполягала, щоб я одружився, – згадував він. – Мені було дуже, дуже важко. Мама ще більше занедужала, вона не мала сили навіть зварити їсти, не те, що пекти хліб чи прати білизну. Заявити мамі й рідним, що я вже одружився з такими ідеями, які неодмінно заведуть мене в тюрму, я не мав права. Підсвідомо я відчував, що питання одруження для мене фатальне, але вистояти перед натиском рідних, особливо перед сльозами знесиленої мами, я не міг» [24, с. 68-69].

Восени цього ж року Д. Шумук познайомився із дівчиною з сусіднього с. Скиби – Марією Маслянкою. Згідно записів в актових книгах ЗАГСу м. Любомль 9 жовтня 1933 року молода пара взяла шлюб [2, с. 723].

Одружившись, молодий Данило не полишив своєї підпільної діяльності. У листопаді-грудні він читав пропагандистські лекції в містечку Маційов Ковельського повіту, розповсюджував комуністичні відозви, листівки, прокламації, проводив ряд партійних зборів. Після арешту свого соратника Тимоша Кавецького від 22 листопада 1933 року деякий час очолював Почапський та Сьомацький осередки комсомолу КПЗУ [5, арк. 35].

На рубежі 1933–1934 років польська дефензива (Служба безпеки – *авт.*) здійснила низку арештів у Любомльському повіті за фактом ведення комуністичної діяльності на його теренах. Зауважимо, що тогочасні арешти були зумовлені вбивством місцевого члена КПЗУ І. Криласа, якого однопартійці запідозрили у співпраці з польською адміністрацією [5, арк. 32].

Д.Шумука, як уже знаного члена комуністичного підпілля, арештували одного із перших [25, с. 31-32]. Про це у своїй автобіографії він написав так: «На Водохреща, вночі з 19 на 20 січня польська поліція заарештувала мене п'ятий раз. Обшук робили дуже довго, але нічого не знайшли. Цього разу мені ще в хаті наклали наручники...» [18, арк. 1].

Арешти односельчан викликали хвилю протестів у місцевого населення [7, арк. 9]. «Коли вели Д.Шумука і Я.Шица по дорозі в с. Боремщина люди підняли бунт, кричали революційні гасла, обзивали поліцейських...», – свідчив пізніше поліцай Алозій Метельський [7, арк. 6]. Згідно з інформацією поліцейського Владислава Куцяка, повітового слідчого Петра Молюса та сільського солтиса Миколи Дубія, наданої в досудовому слідстві, «в протесті брали участь 40-50 місцевих жителів, які обзивали супроводжуючих, кидали в них каміння, штахети, цеглу...» [7, арк. 195].

Заарештованого Д.Шумука було доставлено в повітовий відділ поліції у м.Любомль. Відмовившись співпрацювати із слідчим Ю.Ангельським, він був підданий катуванням [16, с.8]. Згодом, ознайомившись із протоколом допитів своїх друзів по підпіллі – Ф.Романюка та А.Сацюка – ув'язнений зізнався в своїх переконаннях, організації селянських страйків, розповсюдженні комуністичної літератури тощо [14, с. 358].

Після декількох днів ув'язнення в повітовій тюрмі та проведення слідчих дій Д. Шумука перевели до Ковельської в'язниці [9, арк. 11]. Тут він продовжував знаходитись до винесення вироку Луцьким окружним судом [13, с. 8-9].

Перебування цього діяча в ув'язненні є наступним етапом у формуванні його як особистості. Постійне спілкування із засудженими однопартійцями, дискусії з адвокатами, активне занят-

тя самоосвітою, окремі зовнішні чинники (зокрема, ліквідація КПЗУ – *авт.*) зумовили зміни в світогляді Д.Шумука, сприяли перегляду його попередніх політичних уподобань.

Таким чином, становлення особистості Данила Шумука в дитячі та юнацькі роки були зумовлені родинним оточенням і вихованням, а також суспільно-політичними та культурними процесами, що відбувалися на Волині у 20-30-х рр. ХХ ст. Особливу роль у його житті в цей період відіграло зацікавлення діяльністю політичних партій лівого напрямку, а згодом і участь у підпільному комуністичному русі на теренах Волині.

Список використаних джерел та літератури:

1. Алтухов В. Слово про Данила Шумука. *Донецький вісник Наукового товариства ім. Шевченка*. Донецьк, 2016. Т. 42. (Серія: Історичні студії). С.43-56.
2. Антонюк Я. Д. Шумук. *Український визвольний рух у постатях керівників. Волинська та Брестська області (1930–1955)*. Торонто; Львів, 2014. С. 723-724.
3. Бобир А. Тюремний «хрест». *Україна Молода*. 2010. 3 серпня. С.12-13.
4. Державний архів Волинської обл. (Держархів Волинської обл.). Ф.216. Оп.3. Спр.75. 42 арк.
5. Держархів Волинської обл. Ф. 216. Оп.3. Спр. 206. 124 арк.
6. Держархів Волинської обл. Ф.191. Оп.1. Спр.352. Том. III. 103 арк.
7. Держархів Волинської обл. Ф.191. Оп.3. Спр.353а. 289 арк.
8. Держархів Волинської обл. Ф.191. Оп.1. Спр. 453. 74 арк.
9. Держархів Волинської обл. Ф.281. Оп.1. Спр. 3. 262 арк.
10. Зінкевич О. Шумук Данило. *Енциклопедія українознавства*. Львів, 2000. Т.10. С. 3906-3907.
11. Лис С. 100 років від дня народження Д. Л. Шумука (1914-2004). *Календар знаменних і пам'ятних дат Волині на 2014 рік*. Луцьк, 2013. С. 203 – 208.
12. Овсієнко В. Рапп І. Данило Лаврентійович Шумук. *Міжнародний біографічний словник дисидентів країн Центральної та Східної Європи й колишнього СРСР. Т.1. Україна. Частина 2*. Харків, 2006. С.841-844.
13. Ольховський І. Лицар честі. *Українська газета*. 2004. 10 червня. № 22. С.1, 8-9.
14. Остапюк О. Данило Шумук. Людина-легенда, яку знає увесь світ. *Минуле і сучасне Волині та Полісся. Сторінки воєнної історії Волині*. Луцьк, 2009. Вип.30. С. 357-362.
15. Стех Я. Майже половина життя в ув'язненні. *Наше Слово*. 2004. 30 листопада. № 48. С. 8.
16. Тима П. «Я був той комуніст, що сидів у тюрмі, а не той, що саджав до неї інших». *Наше Слово*. 2004. 7 листопада. №28. С.8.
17. Черченко Ю. Шумук Данило Лаврентійович. *Енциклопедія історії України*. Київ, 2013. Т. 10. С. 673.
18. Шумук Д. Автобіографія: [Машинопис]. *Фонди Любомльського краєзнавчого музею*. Інв.№НДФ-3317. 2 арк.
19. Шумук Д. Виступ: [Машинопис]. *Фонди Любомльського краєзнавчого музею*. Інв. №КДФ-5321. 3 арк.
20. Шумук Д. Звернення до членів Гельсінської комісії: [Машинопис]. *Фонди Любомльського краєзнавчого музею*. Інв.№КДФ-5285. 4 арк.
21. Шумук Д. Комуністичне словоблудство. *Українське слово*. 1991. 12 травня. С.2.
22. Шумук Д. Моя рідна умираюча Боремщина. *Українські Вісті*. 1994. 25 грудня. С.4.
23. Шумук Д. За східним обрієм: Спомини. Париж; Балтимор, 1974. 447 с.
24. Шумук Д. Пережите й передумане: Спогади й роздуми українського дисидента-політв'язня з років блукань і боротьби під трьома окупаціями України (1921-1981). Детройт, 1983. 536 с.
25. Шумук Д. Пережите й передумане: Спогади й роздуми українського дисидента-політв'язня з років блукань і боротьби під трьома окупаціями України (1921-1981). Київ, 1998. 431 с.
26. Шумук Д. Із книги «Пережите і Передумане». *Реабілітовані історією. Волинська область*. Луцьк, 2010. С.393-412.
27. Шумук Данило. *Рух опору в Україні: 1960 – 1990. Енциклопедичний довідник*. Київ, 2012. С. 822–824.
28. Шумук Д. *Українська Гельсінська група. 1978-1982: документи і матеріали*. Торонто; Балтимор, 1983. С.942-958.
29. Шумук Данило. *Українська діаспора: літературні постаті, твори, біобібліографічні відомості*. Донецьк, 2012. 480 с.

30. Ющук В. Любомльський повіт Волинського воєводства: 1921-1939 рр. Луцьк, 2011. 203 с.

Стаття надійшла до редколегії 13.03.2017.

Юрий Финиковский

СТАНОВЛЕНИЕ ЛИЧНОСТИ ДАНИИЛА ШУМУКА: ДЕТСКИЕ И ЮНОШЕСКИЕ ГОДЫ (1914-1934)

В статье анализируются обстоятельства и факторы становления Д.Шумука как личности в детские и юношеские годы. Раскрыто значение семейного окружения и воспитания, образования, общественно-политической среды на формирование характера и мировоззрения деятеля. Основное внимание акцентировано на общественно-политической работе Д.Шумука. На основе архивных источников показано участие Д.Шумука в деятельности левых радикальных политических партий на территории Волыни в 30-х гг. XX в.

Ключевые слова: Даниил Шумук, Любомльський уезд, «Сельроб», КПЗУ, партия, коммуністическая деятельность.

Yurii Finikovskiy

THE FORMATION OF THE PERSONALITY OF DANIEL SHUMUK: CHILDHOOD AND YOUTH (1914-1934)

This article analyses the circumstances and factors of well-known Ukrainian dissident and political prisoner D. Shumuka personality in childhood and adolescence. Reveals the importance of the family environment and upbringing, education, social and political environment on the formation of character and outlook figure. The main attention is paid to social and political work D.Shumuka. Based on archival sources show D.Shumuka participate in the activities of political parties left the territory of Volyn in the 30's. XX century.

Key words: Daniel Shumuk, Lyubomlsky County, «Selrob», CPWU, Party, Communist activities.